

Vítězslav Nezval

ABECEDA RODINA HAR-
LEKÝNŮ PAPOUSEK NA
MOTOGYKLU DEPEŠE
NA KOLEČKÁCH TÝDEN
V BARVÁCH PŮDIVU-
HODNÝ KOUZELNÍK EXO-
TICKÁ LÁSKA RAKETA
MUSA HISTORIE VOJÁ-
KA SRDCE HRAČÍCH HO-
DIN COCKTAILLY ADE

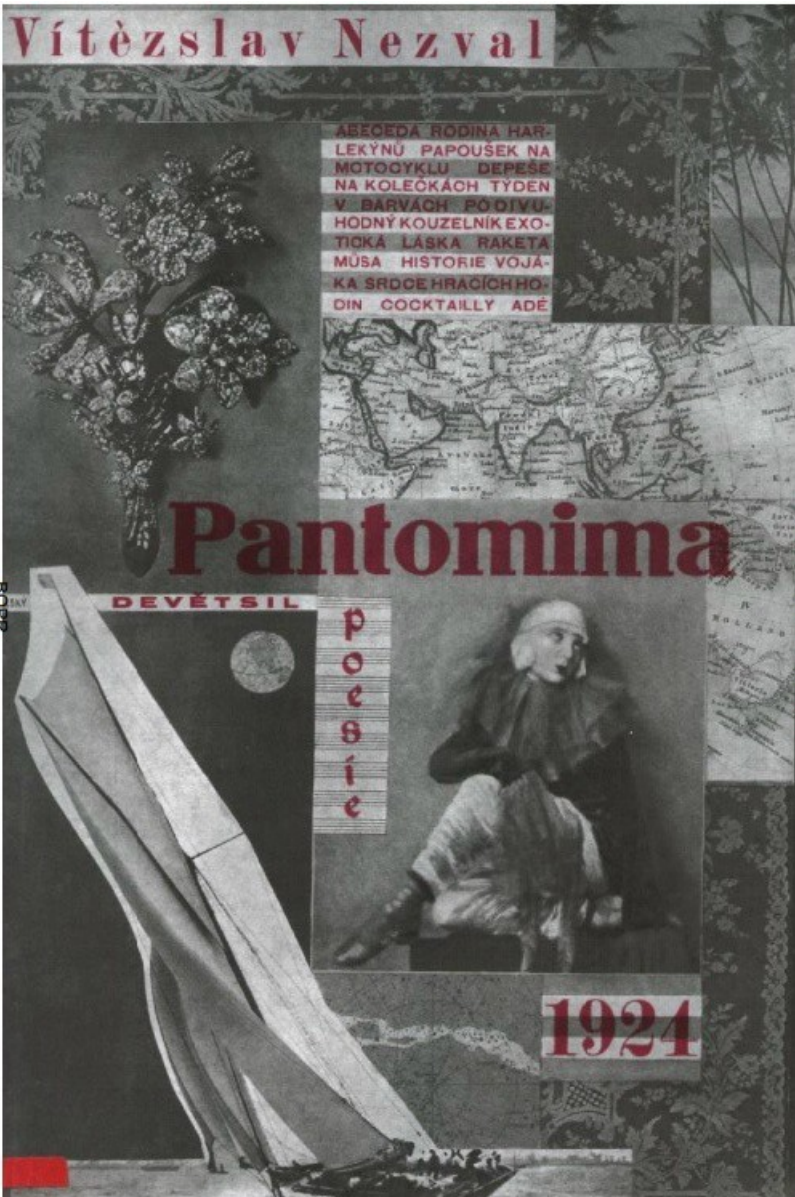
Pantomima

ROPR

DEVĚTSIL

p
o
e
s
i
e

1924

VITĚZSLAV NEZVAL

A B E C E D A

1924

Galerie X

Copyright © Galerie X

Všechna práva vyhrazena. Galerie X poskytuje veškerý obsah této knihy pro studijní účely a za předpokladu, že bude uveden odkaz na zdroj, tj. vydavatele této publikace. Při splnění této podmínky není pro citace nebo přetištění obrazových částí potřeba předchozího souhlasu nakladatele.

Vydavatel

Uvedenou publikaci vydala Galerie X, pouze pro studijní účely.

VÍTĚZSLAV NEZVAL

PANTOMIMA

poesie

ÚSTŘEDNÍ STUDENTSKÉ KNIHKUPECTVÍ A NAKLADATELSTVÍ

PRAHA 1924

SVE MUSE

1922—1924

• FIDELITY

A b e e e d a

SVÉ MŮSE

a TEIGEMU

A b e c e d a

J. A. RIMBAUD:

*„Vynalezl jsem barvu samohlásek! —
A černé, E bílé, I červené, O modré,
U zelené! — (Alchymie slova.)*

A

nazváno buď prostou chatrčí
Ó palmy přeneste svůj rovník nad Vltavu!
Šnek má svůj prostý dům z nějž růžky vystrčí
a člověk neví kam by složil hlavu

B

oranžový plod lampion mléčné záře
jimž matka po prvé opojí v kolébce syna

B druhé písmenko dětského slabikáře
a obrázek prsu milěnčina

C

září jako měsíc nad vodou
Ubývej zhasní měsíci veliký!
Romance gondolierů na vždy mrtvy jsou
tož vzhůru kapitáne do Ameriky

D

luk jenž od západu napíná se
Indián shlédl stopu na zemi
Poslední druhové zhytnuli v dávném čase
a měsíc dorůstá prerie kamení

E

nevím k čemu bych Tě přirovnal
Tři linky táhlý tón tvůj zaznívá
Telegrafistce někdo lásku lhal?
Tři linky každá stejně pravdivá

F

písmenko té již měl's nejvíc rád
rty úží se zas jiné k polibku
Zbylo jen písmeno vzpomínka a chlad
M písmenko té již mám nejvíc rád

g

Teď vzpomínat mi každý dovoli
při g na pohotovost Fairbanksova lasa
Na zemi řije stádo buvolí
a já jim argentínský řízek z jejich masa

H

člověk vydechne a nedýchá pak již
clown skočil s hrazdy hudba mluví Drum!
Jen v koutě šaška tleskat uslyšíš
— Výborně já jsem také publikum

I

pružné tělo tanečnice
nad hlavou červený vějíř plápolá
Kapelníkova rudá kštic
nejvyšší tóny! Indianola

J Q

Přes Německo do Francie
dudák se svým měchem větry pluje
Chodské písně pomalu
hvízdá na svou píšťalu

K

v optikově skříní viděl jsem
Paprasek letí tam a zase zpět
Zrcadlo Moje podobizna? Býti básníkem
je být jak slunce býti jako led

L

horizontála L vertikální směr
Inženýr ví žes vzácná lýra jejich
Studenti říkají ti chybně úhломěr
Dělníku svítíš jak lampička na kolejích

M

jasná hvězdo chiromantie
Úspěch se s hlavní čarou kříží
Život a srdce dvě mocné linie
ve smrti dlaň tvou navždy k spánku sklíží

N

Od hlavy až k patě
milenec k milé je láskou přitažen
Láska je vratká však
jak spojovací linka hlásky N

O

dráha komety znamená astronomovo
Elipsu nekonečnosti též zvou
Zas věčnost Po Einsteinovi! Tajemství Ahasverovo
Ó ano každá rovnice má svoji neznámou

P

jako tabulka na rozcestí
V lidové mluvě **P** symbol každé cnosti
a někdy tebou mluví všechna lidská bída
☞ Žebrákům vstup se přísně zapovídá ☞

R R R

bubínky daly se na pochod
přes devět mostů přes sedm vod
R R R
komedianti z Devětsílu
rozbili stánek na březích božského Nilu

S

V planinách Černé Indie
žil krotitel hadů jménem John
Miloval Ellis hadí tanečnici
a ta ho uštkla Zemřel na příjici

T

dvojnásobná šibenice
Popěvek smutný popěvek o smrti
Zahynulo jich pod ní na tisíce
zahynul pod ní Josef Kolínský

U

připomínáš tiché dětství naše
bučení kravek v zátoce
v plátěných košíkách pastýřské mesiáše
a smaragdovou zeleň ovoce

V

odraz pyramidy v žhoucím písku
V konstruktivní báseň hodná Disku

W

Kasiopea jak letec bezúhonná
kroužící nad hlavou mocného faraona

X

Kajново znamení na hlavě zmije
X věčnost X jed který stále tě otravuje

Y

Dnes jsi jen hračkou pro děti
Za strojních pušek vyrostly pohádky naše
a přece v dávném století
zabil prakem David Goliáše

Z

na rozloučenou Nuž tedy s bohem již
Desáté můsy vzpomeneš zubatých gígrlat střelce
Ach každé loučení má zuby Ó ano však ty vš
Zubatá dráho vzhůru po Eiffelce!

K Pantomimě.

V básníkovi Pantomimy je něha bezdůvodného tragismu truveró, což z nezávaznosti dává a prostičký rytmus pouličního kolovrátku. Svět je pro něj pln křehkých a groteskních hodnot. Jenom tyto jsou svědectvím podivuhodné energie světa. Možnosti roztočeného globu naplňují básníka radostí. Jeho vznícené vědomí směřuje se s každou vitálními extravagancí. Lze milovati hadače z ruky, řeči na schůzích, užívat kokainu a dojímat se pohřby. Lze milovat promenády a cestovati za pomorančem, jež si loupáme a skončit jako ten anglický šlechtic, který z přebytku sil a gentlemanství šel potrást rukou malomocnému. Dítě, které má tak jako básník přebytku odvahy a životního elánu, projevuje je hrou, jediným necivilizačním zaměstnáním. Hřejme si! Státy se rodí a vymírají revolucemi, hvězdy padají. Nuže dobře! Vezměme jednu a pomalujeme její cipy.

Nedomnívejte se o básníkovi a dítěti, je že andělem, protože je máte rádi. Má v sobě všechny krutosti lidského vývoje. Vraždnost Oidipa, krutost Hamleta. Ale nadávky, vraždění a nenávisti zdají se nám býti příliš samozřejmými, než abychom je doporučovali. Bohudíky, kultury a civilizace zavazují. Shakespeare je geniální, ano! Ale Nazimová je kulturnější.

Umění je organisovaná životní aktivita a tato aktivita není jen směsí pudů a polo-vědomých hnutí. Konec konců je modernost optimistickou virou. Věříme, že dějiny nejsou jen pro historiky a poučení, že nemíjejí bez účinku na lidskou duši a její sensibilitu. Modernost je víra, že člověk nedělá skvěle jen stroje, ale i sebe. Věříme, že matka příroda má tak samozřejmou cenu pro člověka, že naproti tomu cena Apollinairova l'esprit nouveau je k nevyčválení. Pro básníka je moderní sensibilita ohromný pokrok, o který se jedná.

Člověk moderní sensibilitu, to aristokracie, ke které se obrací náš básník. Tato aristokracie nevyučuje básníka ze zájmu obecnosti. Je to aristokratismus dělnického vědomí, že dělá svou věc dobře. Básník pfi vědomí a se schopnosti jasně viděti. Vědomí básníkovo má jasně před sebou funkci svého tvaru: štěstí. Je třeba dále kázat o morálnosti tohoto utrácivého díla?

Modernost je podle básníka Pantomimy ve funkci, nikoliv v námětu: námět je věci záliby i var je předmět obecné potřeby. Revolver nebo talíř nejsou emotivní, že jsou krásné (neboť toto slovo nic neznamena), ale protože jsou lidské. Básník netouží zůstat udiveně hloupým divákem krás světa, ale domnívá se, že jeho verš má reikordní účinnost, jež je kvalitativně stejná s rychlostí aeroplínu a zářky radia. Jeho rekord, to přemožení přírody. Všecky básníkovy ráje jsou nakonec paradis artificiels. Ačkoliv jsou takto jeho díla v jistém smyslu exotická, nejsou cizí. Všechna jejich emotivnost je v tom, že dojmají svou lidskou osnovou. Myslíme, že čtverec a krychle, které tvarově ukládáme výtvarným projevům, jsou stejně přirozené jako verš, pro něž nalézá básník své asonance. Neboť verš a rým jsou lidské bohatství.

Jaká je metoda tohoto umění?

Lože Fratellini, tato bohupustá veteš se cheiplou husou, ohromnou břítvou a zubem, jenž je tak veliký jako ševcovská stolička, dojmá nás již sama sebou. Sepiáté ruce, které se vytvrvaly modli pověšeny na stropě, ohromný klíč, žluté a lesklé kytary a něžně vykroužené housle, hůl, jež se otáčí jako had. Velikého pavouka je možno posadit někomu na hlavu místo výsměšných slov. Ale pavouk se uplatní i v jiných situacích: je melancholický i vražedný, smutný k soucitu i samotářský a soběstačný, až vzbuzuje hrůzný odpor. Asociace se bouří. Neboť rekvizity jsou standardní reangencie představitové.

Ale historie rekvizit teprve počíná. Básníkem se nestal ještě nikdo, protože užíval slova „spěš“ místo „bronz“, nebo „František“ místo „Franta“. Ale básníkem je

žena, která chtěla říci „dítě“ a řekla „zlato“, aniž se bála, že jí nebude rozuměno. Clowni udělali kulečník ze své hlavy. Kdo z nás si zbásní, k čemu lze použít klíče? Vnitřní a tajemná souvislost slov je stejně oprávněná jako rozumnost člověka chodícího po rukou. Nemyslete si, že kterákoliv neobyčejnější věc, životem, špinou a slinami poznamenaný křám nestane se básnickým nástrojem.

Slova ztratila svou zřetelnou pojmovost a věci svůj praktický účel. Podle básníka Pantomimy není slovo slovem, jest představou — hercem, jenž se liš, mění tvářnost a převléká se. Chcete-li, clowni způsobí, že židle stane se nežidli a hůl neholí. Namáhají se tak dlouho, až přestane být židle pro sedění. Nezáleží na její sličnosti ale na emotivním ocenění podivuhodnosti, kterou vzbudí clownovo postavení na jedné ruce a na rohu židle. Zaostří-li se představa ještě intenzivněji vzhledem k jevištnímu skutečnu, je tu nové drama, film, balet. Jejich lyrismus nemá zákonů dramatické estetiky starých a tak zv. „moderních“ dramát; jest stejně básnický svébytný jako lyrismus masky François Fratellini, jest stejně nedělitelný od scény a pohybu. Básník neztrácí jevištím nic ze svých obrazů, nalézáje v divadelních skutečnostech a poměrech nové scenické metafory. Rozpojení individuálního a individualistického proudu (děje) bývalé hry v samostatné syntetické tvary. Jejich emotivnost jest bezprostřední a jejich dramatictost je v jiskření jejich polarit.

Básník osvobozuje se z pojmových oblastí, neboť jsou nakonec pro něho básnický amorfni. Lidí, již se žijí problémy, je nutno odkázati na dítě, jež objevuje pravdy.

JINDŘICH HONZL

Adé

Ptáci odletají

*Hraji dál
svoje karty*

Krajky moře slunce a poesie

**Lodniku dostí romanci
Harlekýn omdlel s Músou při tanci**

Adé

Ptáci odletají

*Hraji dál
svoje karty*

Komediantský vůz odejel Pantomima bez konce

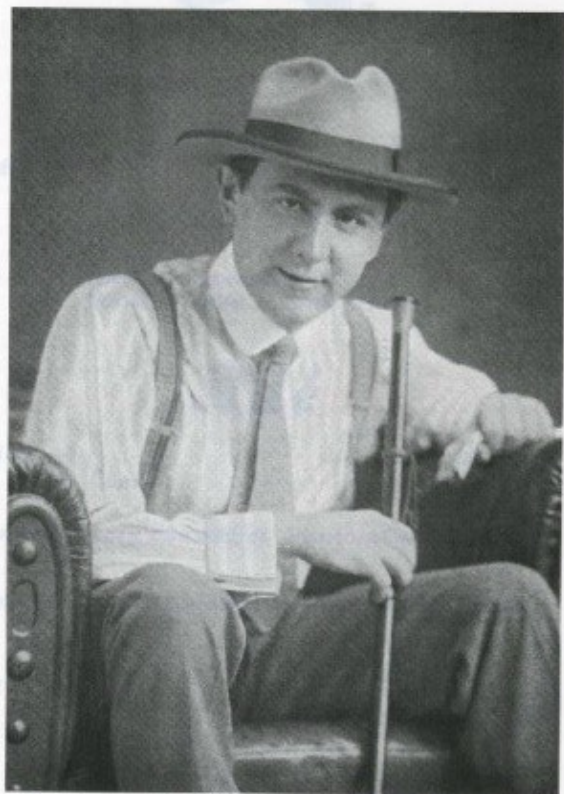
Zdá se že jsme poslední jimž bylo takto trpěti

Ptáci odletají

*Hraji dál
svoje karty
jakobych se toučil*

S čím?

Adé

Tato kniha vyšla jako I. svazek edice

PRAŽSKÉ SATURNALIE

za redakce FRANTIŠKA GÖTZE

s obálkou JINDŘICHA ŠTYRSKÉHO

s hudební přílohou JIŘÍHO SVOBODY

a doslovem JINDŘICHA HONZLA

v typografické úpravě

KARLA TEIGEHO

nákladem

ÚSTŘEDNÍHO STUDENTSKÉHO
KNIHKUPECTVÍ A NAKLADATELSTVÍ

Praha II, Spálená 20

v 1000 výtiscích

V září 1924

Autor „Pantomimy“ vydal nákl. St. Kočího v Brně
knihu básní „MOST“.

Galerie X

Dopřejte svému
tabletů či chytrému telefonu
NĚCO VÝJIMEČNÉHO